

Capitolul 7.

Justitia electronică, eJustiție

7.1. Justiția electronică, eJustiție

7.2. Concepte principale. Exemple

- a) Site-uri și portaluri de informare, asistență și cooperare judiciară
- b) Rețele judiciare. Sistemul judiciar unic național. Rețele judiciare paneuropene
- c) Sisteme informatice pentru entitățile judiciare
- d) Poliția electronică, ePoliție
- e) Notarul electronic, eNotar
- f) Rezolvarea electronică a disputelor, eDispute
- g) Elaborarea electronică a legilor, eLegi, eParlament
- h) Standarde și interoperabilitate în domeniul judiciar electronic

7.3. Sistemul informatic judiciar la nivel național

Note și bibliografie

7.1. Justiția electronică, eJustiție

Interesul pentru aplicarea tehnologiei informației și comunicațiilor în justiție și ordinea publică a crescut vertiginos în ultimii 5-6 ani, în special în SUA, și mai apoi și în Uniunea Europeană și în alte state ale lumii, inclusiv în România. În Statele Unite, de pildă, s-au pus bazele pentru, și este în curs de construcție, un mare sistem integrat al agențiilor judiciare și ale siguranței publice (în total circa 100.000 de agenții) care pot schimba între ele rapid și în siguranță informații și servicii din domeniu (1).

eJustiția (eJustice) este mulțimea serviciilor electronice bazate pe aplicarea tehnologiei informației și comunicațiilor în entitățile sistemului judiciar. Într-un sens mai larg se referă la justiție și la entitățile ce sunt în strânsă legătura cu justiția, adică cele din domeniul siguranței și ordinii publice (ePoliție) precum și din domeniul elaborării de legi (Parlamentul) și de acte normative locale (eLegi). În acest capitol am folosit atributul de judiciar în acest sens mai larg. Majoritatea acestor servicii sunt publice în sensul că servesc entităților judiciare publice, iar o parte aparțin spațiului privat reprezentat de exemplu de cabinete de avocatură și executori judecătorești.

Ideea fundamentală în eJustiție este aceea de a asigura un schimb de informații, sigur și rapid, între entitățile judiciare – instanțe, parchete, avocați, justițiabili, poliție și jandarmerie, notariate, etc. Aceasta se asigură, în forma cea mai completă, prin integrarea sistemelor informatice ale diverselor entități judiciare, bazată pe standarde de interoperabilitate și comunicații, integrare ce conduce în final la crearea unui sistem unic național judiciar și, mai departe, la interconectarea paneuropeană a sistemelor judiciare naționale. Pentru schimbul unor anumite informații de natură juridică interconectarea este chiar internațională.

Acest obiectiv central al sistemului judiciar electronic național s-ar putea exprima, la modul ideal, prin "transmiterea informației potrivite, către persoana potrivită, la locul potrivit și la momentul potrivit".

Executivul național și cel european asigură de regulă cele necesare creării și dezvoltării eJustiției prin strategiile generale de eGuvernare, care se referă și la eJustiție, prin legislație (de exemplu legi privind contractele electronice, documentele electronice, semnătura electronică, notariatul electronic) și prin alte servicii de infrastructură (ca de exemplu rețele de comunicații, infrastructură de chei publice, sisteme de cooperare prin Internet).

eJustiția începe cu informatizarea entităților judiciare și digitizarea informației din domeniu, dar își atinge obiectivul central doar odată cu interconectarea interoperabilă a acestora, prin Internet, prin rețele naționale și paneuropene sau prin intraneturi. În mod deosebit sunt informatizate prin sisteme informatice specifice instanțele judecătorești, procuratura, cabinetele de avocatură, notariatele, poliția și penitenciarele. Pentru publicul larg, dar și pentru specialiști, se constituie site-uri și portaluri de informare juridică (legi și jurisprudență), de asistență juridică publică sau privată, și de co-participare la elaborarea de legi și norme (un sector ce îl vom atinge și în serviciile eDemocrației). Sistemele informatice ale entităților judiciare

trebuie să permită schimbul de informații între utilizatori interni (judecători și personal al judecătoriei, de exemplu, într-un sistem de instanță) și cu cei externi (avocați, experți, etc.) și sistemele lor.

Uniunea Europeană acordă o mare importanță eJustiției prin proiecte, conferințe de împărtășire a experienței naționale, și servicii de infrastructură, accentul fiind pus pe legislația europeană, pe cooperarea transfrontalieră în domeniu, și pe siguranța schimbului de informații de natură juridică. Astfel de proiecte sunt, de exemplu, eJustice, SecurE-Justice, Estrella și One-Lex. Ultima conferință eJustice din mai 2007 a avut loc la Bremen. O mare conferință internațională privind eJustiția și eLegile este prevăzută pentru iunie 2008 în Slovenia (2).

7.2. Concepte principale. Exemple

a) Site-uri și portaluri de informare, asistență și cooperare judiciară

Site-urile și portalurile juridice publice au în general menirea de informare asupra sistemului juridic în general, legi și jurisprudență, de oferire de asistență juridică gratuită (site-urile private oferă contra cost), și de facilitare a cooperării publice naționale și transfrontaliere între diversele entități judiciare. Utilizatorii acestor site-uri sunt cetățenii, societățile, specialiștii și entitățile (agențiile) judiciare.

Informația juridică oferită se referă la descrierea sistemului juridic în general, la legile și normele naționale și europene (tezaurul de legi) și la o parte de larg interes public din jurisprudență. Asistența juridică publică permite de regulă utilizatorilor să depună plângeri, prin completarea unui formular electronic, cu privire la încălcarea legislației naționale sau europene, în special în materie civilă și comercială. Cooperarea între entitățile judiciare naționale și cele paneuropene sau internaționale se asigură prin crearea de rețele ce sunt prezentate pe Internet și sub formă de portaluri prin care se face accesul la rețea.

Portalul YourEurope al UE oferă informații variate privind drepturile cetățenilor europeni iar site-urile Citizens Signpost Service, CSS (Serviciul de orientare pentru cetățeni) și Ombudsman Europa oferă cetățenilor europeni asistență și îndrumare juridică gratuită. Portalul SOLVIT al UE permite rezolvarea gratuită a unor plângeri legate de aplicarea defectuoasă a legislației pieței europene de către autoritățile publice (circa 80% din formularele electronice de plângeri depuse până în 2007 au

fost rezolvate) iar portalul EUR-lex oferă informații asupra întregii legislații a UE. În Statele Unite portalul THOMAS al Library of Congress oferă informații complete asupra legislației federale, inclusiv jurisprudență. În România Portalul instanțelor de judecată oferă informații privind instanțele judecătorești, acte de jurisprudență și ghiduri pentru justițiabili (3). Un portal european de eJustiție este în curs construcție (EU eJustice Portal) și ar urma să interconecteze sisteme existente naționale, europene și, unde e cazul, internaționale.

b) Rețele judiciare. Sistemul judiciar unic național. Rețele judiciare paneuropene

Rețelele judiciare conectează sistemele informatice ale entităților judiciare în scopul schimbului de informații de natură juridică, cu rapiditate și, în special, în siguranță. Sistemele entităților judiciare trebuie să fie interoperabile pentru a putea participa în rețea. Rețeaua judiciară poate fi legată și la rețeaua generală națională care asigură eServiciile eGuvernării și la alte rețele transfrontaliere.

Firma americană Thinkstream, de exemplu, oferă soluții comerciale de legare (integrare) a agențiilor judiciare cu scopul de a schimba informații în materie penală și de siguranță publică (4). Această soluție permite interconectarea de sisteme informatice de tip RMS (Record Management System), CMS (Case Management System) și JMS (Jail Management System), prin schimbul de documente (documente de instanță, mandate de arestare, rapoarte de poliție, depoziții, etc.) prin Internet (a se vedea cap. 7.2.c).

Un obiectiv important la nivel național este crearea unui sistem judiciar unic național. Acest sistem este o rețea națională care leagă între ele toate agențiile judiciare ale țării și le permite accesul rapid la documente necesare, chiar și în timpul unei ședințe de judecată.

Statele Unite sunt în curs de creare a unei mari rețele unice naționale menite a lega cele peste 100.000 agenții judiciare din domeniul juridic și al siguranței publice (1). Și statele UE urmăresc un obiectiv similar iar în România sistemul unic al justiției se va crea conform unei strategii naționale (a se vedea cap. 7.3) (5).

La nivelul Uniunii Europene există rețeaua paneuropeană judiciară EJM (European Judicial Network) (6). EJM reprezintă un portal de vaste informații juridice referitoare la UE, Statele Membre și legislația internațională. Portalul este interfața de acces către o rețea paneuropeană (bazată pe aplicația Circa, care este o unealtă de cooperare, a se vedea cap. 3.9.2) prin care utilizatorii pot obține acces la paginile juridice naționale ale Statelor Membre și la pagina Uniunii Europene. Fiecare Stat

Membru își actualizează în mod regulat, prin rețea, informațiile specifice. EJNI este o rețea de puncte naționale de acces care facilitează cooperarea juridică în materie penală, furnizează informații autorităților locale din domeniu, și acordă sprijin în cererile de asistență juridică transnațională ale cetățenilor. În mai 2007 rețeaua avea 95 de puncte de acces naționale și un total de 428 membri (puncte de acces naționale, autorități centrale, magistrați de legătură, alte autorități juridice și administrative). Rețeaua mai cuprinde (în portalul propriu) și o trimitere la un Atlas Judiciar European în materie civilă care permite identificarea instanțelor competente pentru cazuri diverse (7). Se pune de asemenea și problema creării unor rețele europene de registre – Rețeaua europeană a registrelor juridice (caziere juridice), NJR (Network of Judicial Registres), deja în funcțiune pentru 6 țări (Germania, Franța, Spania, s.a), și Rețeaua europeană a registrelor de testamente, ENRW (European Network of Registers of Wills), susținută de consiliul notariatelor (CNUE), ambele bazate pe rețeaua de telecomunicații paneuropeană Testa (a se vedea cap. 3.9.2).

c) Sisteme informatice pentru entitățile judiciare

Principalele agenții judiciare informatizate sunt de regulă instanțele de judecată, parchetele, cabinetele de avocatură, notariatele, unitățile de poliție și penitenciarele. Sistemele lor informatice sunt în prezent, în multe țări, interoperabile și permit legarea în rețeaua juridică națională sau în diverse alte rețele internaționale (unde e cazul) sau intraneturi dedicate, în vederea schimbului de informații și documente juridice.

În aceste agenții judiciare există 4 tipuri principale de sisteme informatice – sisteme de management al înregistrărilor electronice (RMS, Record Management System), sisteme de management al cazurilor (CMS, Case Management System), sisteme de management al cabinetelor de avocatură (PMS, Practice Management System) și, pentru penitenciare, sisteme de management al penitenciarelor (JMS, Jail Management System). Varietatea lor este destul de mare.

Sistemele de management al înregistrărilor, RMS, sunt aplicații relativ simple, care utilizează baze de date, și care permit manevrarea și căutarea unor înregistrări al căror conținut este la alegerea utilizatorului sistemului și conform specificului său. Pot fi folosite în aproape toate tipurile de agenții juridice, de exemplu în secții de poliție, notariate și cabinete mici de avocatură. Reprezintă nivelul minim al informatizării și nu sunt, de regulă, interoperabile.

Sistemele de management al cazurilor, CMS, sunt cele mai răspândite sisteme și pot fi folosite în instanțele judecătorești (unde mai poartă și numele de Court Management System), parchete și cabinete de avocatură. Tipul principal de informație din sistem este cazul, descris ca mulțimea informațiilor legate de un client sau de o parte într-un proces. Sistemele sunt în general de două tipuri - generale și dedicate. Cele generale au funcționalități generale care pot fi configurate pentru aplicația specifică, de exemplu pentru o instanță (court) sau pentru un cabinet de avocatură (practice of law). Cele dedicate au o serie de funcționalități dedicate unui domeniu anume de avocatură, de exemplu pentru dreptul muncii, pentru societăți sau pentru proprietăți imobiliare.

Funcționalitățile unui sistem de management al cazurilor variază destul de mult de la sistem la sistem, dar printre acestea se află de regulă următoarele:

- *Bază de date centrală de cazuri*, cu acces comun, local sau prin Internet, care conține toate informațiile legate de clienți. Informația de client, cuprinde, pe lângă datele biografice, toate documentele de caz, inițiale și cele dezvoltate pe parcursul cazului, de orice natură.
- *Baza de date poate fi accesată în comun* de mai mulți specialiști în conexiune cu un caz, eliminând astfel situația în care fiecare specialist deține dosarele lui proprii.
- *Acces la distanță în baza de date centrală* de cazuri. Juriștii în conexiune cu un caz pot accesa informațiile din bază (cu un control al drepturilor de acces) fie de acasă sau de la birou, fie chiar dintr-o instanță de judecată, prin conectare la Internet.
- *Manevrarea și generarea de documente*. Rapoarte diverse pot fi alcătuite pe baza documentelor existente, inclusiv cu inserarea automată a unor date pertinente aflate în bază și privind cazul sau cazurile.
- *Calendar, sau planificator*. O aplicație care păstrează toate termenele la care trebuie să aibă loc diverse evenimente în legătură cu clienți, procese, agendă proprie, etc., și semnalează din timp celui interesat.
- *Lista de contacte*. Cuprinde toate informațiile care descriu contactele de interes referitoare la clienți, juriști, autorități, companii de asigurări, etc.

În SUA a fost elaborată o standardizare a funcționalităților unui sistem de procesare a cazurilor într-o instanță de judecată (CMS), sistemul urmărind evoluția cazurilor în instanță și producând documentele și rapoartele necesare (8).

Sistemul de management al cabinetului de avocatură, PMS, este, în esență, un CMS căruia i se adaugă o serie de funcționalități legate de activitatea tipică specifică,

inclusiv administrativă, ca de exemplu contabilitate și conturi, prin care se înregistrează timpul și costurile alocate fiecărui caz, se generează facturi, etc.

Sistemele de management pentru penitenciare, JMS, păstrează întreaga istorie a fiecărui deținut, de la intrarea în penitenciar și până la eliberare, furnizând la cerere informațiile agențiilor judiciare interesate – instanțe, parchete, avocatură, ordine publică, etc.

Există o mare varietate de sisteme de management de caz comerciale, în special pentru cabinetele de avocatură (ca un exemplu, se poate vedea o listă de producători de sisteme în (9)). Pe lângă compania americană Thinkstream menționată mai sus, care oferă o gamă largă de produse software pentru domeniul judiciar (inclusiv pentru unitățile de poliție), mai menționăm, tot pentru exemplificare, compania Thomson Elite, compania britanică Opsis și compania Perfect Law (10). Un sistem CMS pentru instanțele americane (court) este oferit liber (free) de către compania americană CX Corporation, către instanțele de stat și federale care se califică pentru aceasta (11).

d) Poliția electronică, ePoliție

O serie de servicii și funcții ale agențiilor de asigurare a siguranței și ordinii publice (law enforcement agencies) sunt deja "electronificate" în mai multe state europene și în lume, printre care raportarea online a infracțiunilor, dispecerat online de secție și mașini de poliție online. Un portal al poliției la nivel național poate face trimitere către toate secțiile de poliție și serviciile lor.

Polițiile unor state europene (Germania, Danemarca, Finlanda, Marea Britanie, ..) și din SUA și alte state, dispun de site-uri dedicate prin care cetățenii pot raporta (după identificarea proprie) infracțiuni minore fără violență, cum ar fi furturile și vandalismele, completând un formular electronic. Cetățenii pot face o declarație și în cazul în care sunt martori la o infracțiune mai gravă.

Secțiile de poliție, în special cele orășenești pot dispune de un sistem informatic de dispecerizare (Computer-aided Dispatch System) prin care ofițerul de serviciu poate primi cereri de informații de la mașinile de poliție care patrulează și poate trimite imediat informațiile necesare prin rețeaua radio a poliției. Ofițerul de pe teren poate transmite prin telefon un număr de înmatriculare de mașină, sau un nume de persoană, iar dispeceratul, după ce caută online în bazele de date specifice, poate expedia înapoi către echipajul mobil, spre afișare pe laptop sau PDA,

informația pe care a găsit-o, ca de exemplu poza persoanei, o scurtă istorie a delictelor persoanei, numele proprietarului mașinii, etc.

Mașinile de poliție pot fi dotate cu sisteme de poziționare (GPS) pentru a putea fi urmărite de dispecerul secției, cu laptop cuplat la rețeaua radio a poliției sau orășeană, și chiar cu imprimantă pentru tipărirea de rapoarte, descrieri, fotografii, etc. Legătura la rețeaua poliției se poate face din mașină printr-un telefon mobil (GPRS de exemplu) cuplat la un punct de acces radio (wireless acces point) alimentat din mașină, laptop-ul fiind dotat și el cu un adaptor radio.

e) Notarul electronic, eNotar

Notarul electronic, eNotar (eNotary), este notarul public autorizat legal să realizeze acte notariale în formă electronică. Actele notariale electronice includ de regulă copii electronice legalizate după documente originale (uzual acte diverse și contracte), legalizarea traducerilor, eliberarea de duplicate, păstrarea în arhiva notarului a documentelor electronice eliberate, și altele (ce variază de la țară la țară conform cu legislația specifică).

Activitatea notarului electronic urmează procedurile specifice pentru generarea documentelor tradiționale pe hârtie, diferențele apărând în următoarele zone: semnăturile (clientului, părților, notarului) sunt semnături electronice atașate documentului electronic notarial, iar parafa notarială este atașată și ea în formă electronică. Notarul electronic trebuie să dispună și de un registru al actelor notariale electronice pe care le-a generat.

Notarul electronic este certificat în această calitate de o autoritate națională abilitată legal, care îl înregistrează într-un registru național public al notarilor electronici. Legislația națională trebuie să includă normele specifice necesare pentru reglementarea activității electronice notariale, și trebuie să existe și legislația referitoare la semnătura electronică și, eventual cea referitoare la documentele în format electronic. În România această activitate este reglementată de legea 589/2004 a notarului electronic, de legea 455/2001 a semnăturii electronice și de legea 451/2004 a mărcii de timp.

Organizațiile naționale legale ale notariatelor pot crea și administra o serie de registre naționale publice, accesibile prin Internet, cum ar fi registrul național al cazierului juridic și registrul național al testamentelor (implicat în probleme de moștenire), menționate anterior. Astfel de registre servesc și la nivel paneuropean în situațiile cu natură transfrontalieră ce pot apărea în moșteniri, divorțuri, conflicte de

muncă, etc. Consiliul Notariatelor din Uniunea Europeană, CNUE, din care face parte și România, coordonează și cooperarea notariatelor electronice din UE (12).

f) Rezolvarea electronică a disputelor, eDispute

Cauzele „mai mici”, sau disputele (reclamații, plângeri, etc.), pot fi rezolvate prin metode alternative care urmăresc evitarea proceselor (ca de exemplu prin mediere sau arbitraj) și pot duce la micșorarea de costuri și scurtarea de termene. O parte din aceste dispute pot fi rezolvate prin mijloace electronice, prin folosirea Internetului. Rezolvarea acestor dispute electronice, eDispute (eDispute Resolution), reprezintă un eServiciu public de mare utilitate, care apare, în diferite forme, în mai multe țări, inclusiv în cele europene.

Procedura de rezolvare a eDisputelor, într-o formă mai simplă, cuprinde în esență următoarele etape: reclamantul accesează un site dedicat și completează un formular electronic cu conținutul plângerii; formularul este dirijat către o judecătorie specifică (complet de arbitraj) care ia o decizie; decizia este comunicată prin mesaje electronice celor implicați; reclamantul îndreptățit poate primi o sumă de bani prin mijloace electronice, adică prin transfer electronic într-un cont de card sau bancar. Există, desigur și alte variante, mai complexe.

Cu titlu de exemplu vom prezenta pe scurt câteva sisteme de rezolvare electronică a disputelor – e-Dispute, ECODIR, FIN-NET și SmallClaims (13).

Sistemul britanic e-Dispute, dezvoltat cu sprijinul Uniunii Europene (programul eTen), este o procedură electronică de arbitraj utilă în special întreprinderilor mici și mijlocii implicate în comerț internațional și în mod deosebit în comerțul transfrontalier intraeuropean. Sistemul permite crearea de comun acord a unei curți de arbitraj; audieri, pledoarii și prezentare de probe; luarea deciziei; toate pe cale electronică prin schimb de documente electronice, convorbiri electronice (chat), etc. Sistemul este implementat în fază de pilot în camere de comerț și în spitale.

Sistemele europene ECODIR și FIN-NET permit medierea online între consumatori și comercianți pe Internet, și, respectiv, medierea între consumatori și instituții financiare (bănci, companii de asigurări, de investiții, și altele).

Sistemul irlandez SmallClaims permite rezolvarea online a unor plângeri privind infrațiuni minore cum ar fi cele referitoare la produse achiziționate care au defecțiuni, servicii plătite și defectuos prestate, daune minore aduse unei proprietăți

și altele. Aceste reclamații electronice sunt adresate către o judecătorie special dedicată (Small Claims Court).

g) Elaborarea electronică a legilor, eLegi, eParlament

Mijloacele electronice din domeniul legislativ (legi în parlament, hotărâri în municipalități) sunt utilizate în general în procesul de elaborare a legilor, eLegi (eLaw), incluzând participarea cetățenilor la procesul de elaborare, eParticipare (eParticipation), și în facilitarea accesului la tezaurul de legi și norme existente, național și european. Utilizarea tehnologiei informației și comunicațiilor în parlament, în general, îl transformă pe acesta într-un parlament electronic, eParlament (eParliament), în ambele sale aspecte – de eJustiție (legi) și de eDemocrație (participare cetățenească).

Complexul proces de elaborare a unei legi, începând de la proiectul lansat într-o comisie parlamentară și până la adoptarea în plen și publicare, poate fi electronificat parțial sau chiar în întregime, cu beneficii pentru toți cei implicați, inclusiv pentru cetățeni. Aceștia pot urmări prin Internet toate etapele prin care trece documentația electronică a legii și pot face comentarii și propuneri sub formă electronică. Iată, pe scurt, câteva preocupări internaționale și europene în domeniu – e-Parliament, e-Recht, eParticipation, LOIS (14).

Organizația e-Parliament, sprijinită de Națiunile Unite, este o promotoare a serviciilor electronice puse în slujba parlamentelor în toate aspectele funcționării acestora, fiind un forum de discuții între specialiști și un organizator de conferințe internaționale, ultima având loc în octombrie 2007 la Geneva.

Proiectul austriac e-Recht al guvernului federal urmărește să facă electronic întreg ciclul de viață al unei legi, astfel că de la textul proiectului de lege și până la revizuire, și de la procedura de aprobare în parlament și până la publicarea pe Internet, toate textele de lege sunt disponibile în format electronic și accesibile prin sistemul informatic legal austriac (BKA).

Proiectul european eParticipation, lansat în 2007, cuprinde șase proiecte componente care urmăresc îmbunătățirea procesului legislativ în folosul cetățenilor, și cu participarea lor de-a lungul întregului proces până la publicarea și implementarea legilor.

Proiectul LOIS, ce face parte din programul eContent, dezvoltă mecanisme (semantice și multilingve) de acces online la baze de date legislative din țări ale

Uniunii Europene, care permit cetățenilor și specialiștilor să caute texte legale (legi, jurisprudență) în șase limbi (engleză, germană, italiană, ..).

h) Standarde și interoperabilitate în domeniul judiciar electronic

Interoperabilitatea între sistemele informatice ale diverșilor actori ai domeniului judiciar electronic - sistemele de management al cazurilor, CMS, din instanțele de judecată și parchete, din cabinetele de avocatură, cele specifice din penitenciare, notariate, poliție, etc, se asigură prin aderarea la specificații și standarde comune referitoare la formatele documentelor legale electronice și la modul în care sunt circulate între cei interesați.

Există două propuneri majore în domeniu - ale organizației internaționale OASIS și ale organizației europene CEN, ambele bazate pe XML și tehnologiile aferente (15).

Secțiunea LegalXML a lui OASIS a elaborat (și perfecționează continuu) specificații pentru documentele legale din domeniile referitoare la activitățile dintr-o instanță de judecată (crearea și schimbul de documente între avocați, instanțe, procurori, clienți/părți, etc.); la schimbul de documente între agențiile judiciare; la actul de notarizare, și altele. O privire asupra specificațiilor privind documentele electronice legale din activitatea instanțelor poate fi revelatoare asupra modului în care se pune problema interoperabilității în domeniu, dar nu vom intra în detalii (16).

Organizația europeană de standardizare, CEN, a elaborat în iunie 2007 specificațiile Metalex/CEN (la inițiativa proiectului Estrella (2)) care se referă la formatul XML al resurselor legislative, un format care permite schimbul de documente în tot domeniul.

Poate fi remarcată și activitatea de standardizare din SUA, desfășurată de inițiativele GJISI și NIEM ale Departamentului de Justiție - o parte dintre aceste specificații sunt preluate și de LegalXML, specificațiile ECF (Electronic Court Filing) (1).

7.3. Sistemul informatic judiciar la nivel național

Un obiectiv cu bătaie mai lungă este crearea la un nivel național a unui sistem judiciar unic care să lege între ele toate entitățile judiciare ale țării pentru a le

permite schimbul rapid și sigur de documente și informații juridice electronice. Scopul acestui obiectiv este creșterea performanțelor sistemului judiciar, în special așa cum sunt percepute acestea de către justițiabili, și reducerea costurilor întregului mecanism judiciar. Un astfel de sistem ar permite creșterea vitezei de rezolvare a cazurilor și ar micșora numărul de erori umane inerente activității de manevrare a unui mare volum de documente.

Vom prezenta foarte pe scurt, spre exemplificare, complexul sistem judiciar electronic american, aflat în curs de creare sub controlul inițiativei GJISI (Global) a Departamentului de Justiție, precum și strategia românească în domeniu, aflată de asemenea în curs de implementare sub conducerea Ministerului de Justiție român.

Departamentul de Justiție american a declanșat în 2002 inițiativa GJISI (Global Justice Information Sharing Initiative) cu scopul de a crea o rețea națională judiciară unică formată din peste 100.000 de agenții judiciare, rețea care permite oricărui participant să acceseze informația care îi este necesară, la momentul dorit și într-o formă care îi este utilă, indiferent de locația în care se află informația (1).

În 2006 se definitivează arhitectura interoperabilă de referință a sistemului (de tip SOA cu servicii de web, WS), se stabilesc modelul de date XML și dicționarul de termeni specifici comuni, precum și multe alte standarde (17). Sistemul este deja parțial în funcțiune. Corporația Microsoft oferă, ca produse comerciale, un set de produse ce reprezintă un cadru software complet ce satisface cerințele rețelei naționale americane (18).

Strategia de dezvoltare a sistemului informatic românesc al justiției, în ansamblul său, elaborată de Ministerul Justiției, urmărește crearea unei rețele informatice securizate de interconectare a tuturor instituțiilor sistemului judiciar, crearea unui sistem de arhivare de documente la nivelul întregului sistem, a unui sistem de înregistrare a ședințelor de judecată și audieri, crearea de info-chioșcuri pe lângă instanțe pentru informarea cetățenilor, interconectarea sistemului integrat judiciar cu alte sisteme din administrația publică națională și europeană, și altele (5). Printre sistemele informatice românești instalate la nivel național se numără ECRIS, un CMS aflat în toate instanțele și parchetele, și EvDET pentru penitenciare (un JMS)(19). Strategia Ministerului Justiției acoperă perioada 2005-2009 și este în curs de implementare.

Note și bibliografie

- 1.** Global Justice Information Sharing Initiative (Global), GJISI, www.it.ojp.gov/topic.jsp?topic_id=8, sau www.it.ojp.gov/global.
- 2.** eJustice, www.ejustice.eu.com; SecurE-Justice, www.secure-justice.org; Estrella, www.estrellaproject.org; ONE-LEX, www.one-lex.eu, ce aparține European University Institute, EUI, www.eui.eu, Law Department. eJustice Conference 2007, Bremen, www.e-justice2007.de; International Conference e-Justice and e-Law 2008, Slovenia, 1-3 June 2008, [//ejustice.si](http://ejustice.si).
- 3.** YourEurope, [//ec.europa.eu/youreurope](http://ec.europa.eu/youreurope); CSS, [//ec.europa.eu/citizensrights/](http://ec.europa.eu/citizensrights/); Ombudsman Europa, [//ombudsman.europa.eu](http://ombudsman.europa.eu) și www.euro-ombudsman.eu.int; SOLVIT, [//europa.eu.int/solvit](http://europa.eu.int/solvit); EUR-lex, [//eur-lex.europa.eu](http://eur-lex.europa.eu); THOMAS, [//thomas.loc.gov](http://thomas.loc.gov); Portalul instanțelor de judecată, [//portal.just.ro](http://portal.just.ro).
- 4.** Thinkstream, Inc., End-to-End E-Justice, www.thinkstream.com.
- 5.** Strategia de reformă a justiției pe perioada 2005-2009, www.just.ro, Strategii Naționale aferente sistemului judiciar, Strategia de Informatizare a Sistemului Judiciar 2005-2009 (cf. HG 232/2005).
- 6.** EJN, European Judicial Network, [//ec.europa.eu/civiljustice/](http://ec.europa.eu/civiljustice/) și www.ejn-crimjust.eu.
- 7.** The European Judicial Atlas in Civil Matters, [//europa.eu.int/comm/justice_home/judicialatlascivil](http://europa.eu.int/comm/justice_home/judicialatlascivil).
- 8.** Justice Standards Clearinghouse, JSC, www.it.ojp.gov/jsr, Functional Standards.
- 9.** Legal Technology Institute, Lewin College of Law, Univ. of Florida, Computerized Case Management Systems - Developers, www.law.ufl.edu/liti/CaseManagement/vendors.shtml.
- 10.** Thomson Elite, www.elite.com și www.thomson.com/solutions/legal; Opsis, www.opsisltd.co.uk; Perfect Law, www.perfectlaw.com.
- 11.** CX Corporation, Advanced Court Technology, Trial Court Desktop Series, Court Management System, TCDCMS, www.cx2000.com/Products/CivilCMSSystem/tabid/59/Default.aspx.
- 12.** CNUE, Council of the Notariats of the European Union, www.cnue.eu.
- 13.** e-Dispute, www.tiga-technologies.com/eDispute; ECODIR, www.ecodir.org; FIN-NET, [//ec.europa.eu/internal_market/fin-net/index_en.htm](http://ec.europa.eu/internal_market/fin-net/index_en.htm); Small Claims Court, www.smallclaims.ie. A se vedea, ca un exemplu de sistem deschis de rezolvare online a disputelor, de o mai mare complexitate, sistemul E-Arbitration-T,

www.e-arbitration-t.com.

14. e-Parliament, www.ictparliament.org. e-Retch, www.ris.bka.gv.at, cu o prezentare în proiectul european R4eGov, www.r4egov.eu/resources/details.php?id_taxonomy=5 (WP3, D4-Case Study, eRecht system). eParticipation, www.eu-participation.eu. LOIS, www.loisproject.org.

15. OASIS LegalXML, www.LegalXML.org; CEN (Comite European de Normation)/Metalex, www.metalex.eu (CEN CWA 15710:2007).

16. ECF, Electronic Court Filing, ECF 3.0, December 2007, www.oasis-open.org/communittees/download.php/26665/OASIS-ECF-Technical-Overview-rev20071221.ppt.

17. DOJ` s Global Products, www.it.ojp.gov./topic.jsp?topic_id=214, care cuprinde A Framework for Justice Information Sharing: Service-Oriented Architecture (SOA); GJXDM (Global Justice XML Data Model); GJRA (Global Justice Reference Architecture); JSC (Justice Standards Clearinghouse) – un repertoriu al standardelor necesare interoperabilității; și altele. Standardele alese se bazează și pe specificațiile organizației NIEM, National Information Exchange Model, www.niem.gov, și sunt o sursă și pentru OASIS LegalXML.

18. The Microsoft JPS Connected Framework: Justice and Public Safety Collaboration and Information Sharing, www.microsoft.com/industry/Government/homeland/collaboration.mspx.

19. ECRIS, Electronic Court Register Information System, realizat de Indaco Systems, www.indaco.ro. Firma produce și alte sisteme specifice domeniului judiciar românesc (pentru notariate, tezaure de legi și jurisprudență comentate, etc.).
